

Een handleiding voor de laatste wil

door Marc Cosyns

De Morgen, 18 oktober 2006

Besprek met je behandelende huisarts wat je wilt bij het levenseinde en laat het optekenen in je globaal medisch dossier

Marc Cosyns geeft praktische tips voor donordonatie, crematie en euthanasie

Is de patiënt zijn wil wet? Ook bij het levenseinde? En na zijn overlijden? Afhankelijk van wat je wilt, bepaalt een wet wat je moet doen. Soms hoeft je zelfs niets te ondernemen en veronderstelt de wetgever dat je door niets te verklaren het wel wilt. De wet op de orgaandonatie is daar een voorbeeld van. Volgens die wet van 13 juni 1986 wordt elke Belgische burger beschouwd als een potentiële donor, tenzij hij of zij zich daartegen verzet bij het Rijksregister. Tot juni 2006 wilden 192.948 burgers geen donor zijn. Bij 'niet-verzet' overleggen de artsen toch met de familie en dan wordt het soms moeilijk in deze rouwfase. Bij één op de zes volgt dan ook een weigering.

Vanaf 14 juni 2006 is de wet aangepast, waardoor elke Belgische burger vanaf 18 jaar zelf kan beslissen of hij of zij donor wil zijn of niet. De procedure is sterk vereenvoudigd en gratis. Het volstaat in het gemeentehuis het 'registratieformulier inzake orgaandonatie' in te vullen en te tekenen. Dat wordt automatisch doorgestuurd naar het Rijksregister. Met een 'ja' geeft elke geregistreerde donor te kennen bij overlijden zijn organen ter beschikking te stellen van wachtende patiënten. Het bespaart de familie de delicate opdracht om te kiezen in de plaats van de donor. De vzw De Maakbare Mens houdt een warm pleidooi om 'ja , ik wil' te verklaren.

Vraag aan de gemeentebediende ook een 'verklaring betreffende de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van teraardebestelling'. Sinds 29 augustus 2001 kun je kiezen voor crematie gevolgd door uitstrooiing van de as op een daartoe bestemd perceel of in de Belgische territoriale zee, of voor begraving van de as binnen de omheining van de begraafplaats of voor bijzetting van de as in een columbarium of voor uitstrooiing of bewaring van de as op een andere plaats dan de begraafplaats. Datum en handtekening en je bent verzekerd van bijhouden van een geautomatiseerd register, dat alle etappes van de afgelegde weg van het stoffelijke overschot weergeeft en in de toekomst bijhoudt. Het klinkt eenvoudig en voor de hand liggend maar weet dat de eerste wetgeving dateert van 1932 na jaren heftige discussies. Dat de katholieke kerk de crematie van de gelovigen slechts toeliet vanaf 1963. En dat tot op heden de West-Vlaamse bisschop geen crematie duldt vóór de kerkelijke begraving plaats heeft gehad.

En als je dan toch naar het gemeentehuis gaat, kun je meteen een 'wilsverklaring inzake euthanasie' meenemen (ook te downloaden van het internet). Voorlopig moet je die vooraf nog laten tekenen door twee getuigen waarvan één geen materiële belangen mag hebben. Sinds de wet betreffende de euthanasie van 28 mei 2002 geeft die wilsverklaring de mogelijkheid om een wettelijke euthanasie te vragen en toe te passen in geval iemand niet meer bij bewustzijn is en deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar is. De doelstelling van de wetgever is aan iedere burger de mogelijkheid geven om op voorhand zijn wil inzake euthanasie vast te leggen, zelfs al is hij niet ziek en heeft hij geen therapeutische relatie met een arts. Binnenkort zal deze wilsverklaring ook geregistreerd

worden in het Rijksregister (DM 16/10) en bespaart het de familie en de zorgverleners de delicate opdracht om te beslissen in plaats van de niet meer bij bewust zijnde patiënt. Heb je nu alles verklaard wat je wilt? En kun je nu met gerust gemoed een pint pakken of een aperitiefje nemen in café Het Oud Gemeentehuis en genieten van het leven dat je nog wilt? Het antwoord is: neen. Want als je euthanasie wilt als patiënt die aanhoudend ondraaglijk lijdt, of een therapie wilt weigeren die voor jou niet meer zinvol is in een bepaalde situatie, of je wilt een zachte dood thuis, zonder nog verdere ziekenhuisopnames, dan moet je dat ook op papier schrijven en met je behandelende arts bespreken. En deze situaties komen veel meer voor dan het plots onomkeerbaar coma door een ongeval of ziekte. Dit is het misverstand dat bij vele patiënten leeft: een wilsverklaring is geen euthanasieverzoek, noch een verzoek tot (weigering van) toestemming van (zorg)handelingen bij het levenseinde.

Daarom dit advies en voorstel. Bespreek met je behandelende huisarts wat je wilt bij het levenseinde en laat het optekenen in je 'globaal medisch dossier'. Geef ook de naam en toestemming van een vertegenwoordiger die samen met je huisarts je belangen kan verdedigen. Binnen afzienbare tijd staan de gegevens van dit dossier op een elektronische drager en zijn ze opvraagbaar door die zorgverleners en in die situaties die jij wilt en op voorhand afsprekt met je huisarts en je vertegenwoordiger, met respect voor ieders privacy. Geen gemeentelijke rompslomp meer en alle verklaringen in één document: je wilsuiting voor een goede stervensbegeleiding die jou eigen is en zekerheid en rust biedt ook voor wat na je overlijden met organen en as gebeurt.

Het is de praktische samenhang en waardige omzetting van de verschillende wetten en procedures rond patiëntenrechten, palliatieve zorg, euthanasie, crematie en orgaandonatie. Het geeft de mogelijkheid tot en stimuleert het zo nodige, taboedoorbrekende gesprek tussen huisarts en patiënt over sterven en dood. En wat mij als behandelende huisarts betreft, geeft het de 'ethische legitimatie' om euthanasie toe te passen bij patiënten (bijvoorbeeld met dementie) die zich in een voorafgaande wilsverklaarde fase bevinden.

Marc Cosyns is huisarts, LEIFarts en adviserend lid van de vzw De Maakbare Mens.